

Bezoekadres: Stadhuis Coolingsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam**Website:** www.rotterdam.nl
E-mail: bbo@rotterdam.nl
Inlichtingen: M. Mandos
Telefoon: 010-2671901**Portefeuillehouder:** S. Kasmi
Cluster: Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling
Ons kenmerk: 21bb011809
Uw kenmerk: -**Datum:** 22 september 2021**Betreft:** evaluatie Atelier- en
Broedplaatsenbeleid

Aan de leden van de commissie ZOCS en BWB

Geachte leden van de commissie ZOCS en BWB,

Met genoegen bied ik u de evaluatie aan van het Atelier- en Broedplaatsenbeleid 2017-2021. Het toont het resultaat van de inspanningen van de afgelopen vijf jaar. Daarin is veel bereikt. De beloofde verdrievoudiging van de collectieve huurovereenkomst met de SKAR van 5000 naar 15.000 m² is gerealiseerd. Het aantal vierkante meters dat SKAR beheert is gegroeid met 77%. Daarnaast is de spreiding van creatieve werkruimte over de stad toegenomen, ruimte voor experiment gerealiseerd en het aantal plekken voor jonge makers uitgebreid. Hieronder licht ik toe hoe de evaluatie tot stand is gekomen, vat ik de conclusies kort samen en doe ik een voorstel voor het vervolg.

Inleiding

In 2017 is het Atelier- en Broedplaatsenbeleid 2017-2021 vastgesteld. In het beleid was een evaluatie voorzien in 2021. Deze evaluatie is uitgevoerd, zowel kwantitatief als kwalitatief. De kwantitatieve evaluatie is gemaakt door een extern bureau, Kwink. Daarnaast is er een inhoudelijke klankbordgroep van externen samengesteld die, in twee sessies, heeft gereflecteerd op het bestaande beleid. Zij hebben bovendien alvast een aantal aanbevelingen voor toekomstig beleid gedaan.

Wat is atelier- en broedplaatsenbeleid?

Het atelier- en broedplaatsenbeleid 2017-2021 bevat een langetermijnvisie op atelierruimte van de gemeente Rotterdam. Doel van het beleid is betaalbare werkruimte voor creatieven. De Stichting Kunstaccommodaties Rotterdam (SKAR) is de partij die dat beleid vormgeeft. SKAR ontwikkelt, beheert en verhuurt werkruimtes voor kunstenaars, ontwerpers, kunstenaarsinitiatieven en creatieve ondernemers. Daarbij is het gemeentelijk beleid, en daarmee de uitvoering door SKAR, vooral gericht op helpen waar dat nodig is; creatieven die meer willen en/of meer kunnen betalen, kunnen terecht bij de betreffende marktpartijen.

Kwantitatieve evaluatie door Kwink

In de bijlage treft u de evaluatie aan van onderzoeksbureau Kwink. Zij hebben getoetst wat er is waargemaakt van de ambities uit het beleid en wat er (nog) niet is gerealiseerd. Centraal daarbij staan de drie hoofddoelstellingen die zijn opgenomen in de nota atelier- en broedplaatsenbeleid 2017-2021:

- Ruimte voor creatief talent (uitbreiding van de collectieve huurovereenkomst tussen de gemeente en SKAR van 5.000 m² naar 15.000 m²).
- Betaalbaarheid van ateliers (€ 50/m² per jaar voor de eindgebruiker).
- Bijdrage aan stedelijke ontwikkeling (aan directe omgeving en aan de uitstraling van de stad).

Kwink is gevraagd dit te onderzoeken, en daarnaast om een kort beeld te schetsen van atelier- en broedplaatsenbeleid in andere grote steden.

Kwalitatieve evaluatie door klankbordgroep

Er is een klankbordgroep samengesteld van vijf deskundigen uit het veld, met uiteenlopende kennis en vaardigheden op het gebied van atelierruimte in de stad, makers uit de stad, architectuur en atelier- en broedplaatsenbeleid elders:

- Renee Trijselaar (coach, adviseur in de cultuursector);
- Mathis Bout (urban architect);
- Sandro Setola (beeldend kunstenaar, initiatiefnemer Groot Rotterdams Atelier Enquete);
- Arna Notten (directeur De Plaatsmaker Utrecht)
- Florian Cramer (lector Willem de Kooning Academie).

De voorzitter van deze klankbordgroep, Deborah Stolk, is tevens voorzitter van de Adviescommissie Cultuur, die adviseert over de projectsubsidies van de gemeente Rotterdam. Op basis van de evaluatie door Kwink hebben de leden van de klankbordgroep gereflecteerd op het beleid en aanbevelingen geformuleerd voor het toekomstige atelier- en broedplaatsenbeleid. Daarmee is aan de kwantitatieve evaluatie een kwalitatieve laag toegevoegd.

Belangrijkste conclusies Kwink

Kwink heeft gekeken naar de mate waarin de drie doelstellingen van het Atelier- en Broedplaatsenbeleid zijn behaald. In het evaluatierapport is per doelstelling getoetst wat is waargemaakt aan de hand van de uitvoeringsmaatregelen per doelstelling. In de conclusies van het rapport wordt deze toetsing puntsgewijs uitgewerkt. Op hoofdlijnen is dat als volgt samen te vatten:

Doelstelling 1: Ruimte voor creatief talent

- De uitbreiding van vierkante meters is gerealiseerd;
- Er is ruimte voor experiment gerealiseerd;
- Er is meer ruimte voor jonge makers gerealiseerd.

Doelstelling 2: Betaalbaarheid van ateliers

- De maximale huurprijs is gehandhaafd;
- Beperkte investeringen zijn gedaan in duurzaamheid om de energiekosten te drukken

Doelstelling 3: Bijdrage aan stedelijke ontwikkeling

- Meer spreiding over de stad gerealiseerd.
- Functiemenging is in een beperkt aantal gevallen gerealiseerd.

Kwink heeft daarnaast ook nog een vergelijking gemaakt van het beleid op het gebied van ateliers en broedplaatsen in vijf andere steden in Nederland. Dit als inspiratie voor het toekomstige Atelier- en Broedplaatsenbeleid van de gemeente Rotterdam.

De belangrijkste conclusie van het rapport van Kwink is dat de beoogde doelstellingen zijn bereikt. Desondanks moet ik constateren dat de vraag nog altijd het aanbod overstijgt. Zoals ik uw commissies in januari van dit jaar al liet weten (21bb000182) is uit een enquête onder Rotterdamse kunstenaars naar voren gekomen dat ondanks de inspanningen vanuit het Atelier- en Broedplaatsenbeleid, de vraag naar ruimte groter is dan het beschikbare aanbod. De groeiende vraag lijkt vooral te komen doordat bestaande werkruimte verdwijnt omdat contracten worden opgezegd en omdat het aantal creatieven in stad toeneemt.

Belangrijkste constatering van de klankbordgroep

De leden van de klankbordgroep hebben in twee sessies gereflecteerd op het huidige Atelier- en Broedplaatsenbeleid. Zij constateren het volgende.

- Ondanks de enorme uitbreiding van de SKAR is er een schaarste aan creatieve ruimte. Er moet nog altijd meer ruimte bij. Ruimte wordt echter steeds schaarser;
- Er is weinig ruimte in het beleid voor kunstenaars buiten de SKAR om;
- De precieze behoefte aan creatieve ruimte is op dit moment nog onduidelijk;
- Leegstandsbeheerders spelen een grote rol in het voorzien van (tijdelijke) atelierruimte (voor 21% van de kunstenaars in Rotterdam). Deze vorm van ateliervoorziening is precair gezien de tijdelijkheid, hoge prijzen en slechte huurvoorwaarden;
- Er mist nog een duidelijk aanspreekpunt/knooppunt voor creatieven.

Vanuit deze constatering heeft de klankbordgroep een aantal aanbevelingen en suggesties gedaan voor toekomstig beleid. Deze treft u hieronder aan. Mijn intentie is om aan u later dit jaar een voorstel te doen voor nieuw Atelier- en Broedplaatsenbeleid. De input en suggesties van uw commissies en de evaluatie van Kwink, neem ik daarbij uiteraard graag mee, net als onderstaande aanbevelingen van de klankbordgroep.

-Ontwikkel een broedplaatsloket

Creëer een knooppunt in het netwerk waarin makers, Cultuur, Vastgoed, CBK, SKAR en financiële expertise vertegenwoordigd zijn. Hierin kunnen de behoeften en ideeën van de makers opgehaald worden, en voorstellen direct getoetst, gefaciliteerd en begeleid worden. Stel ook een onafhankelijke broedplaatsscout aan, een verbinder die tussen de partijen de belangen van de makers optimaal behartigt/nastreeft.

-Handhaaf de bestaande doelstellingen:

Ruimte voor creativiteit, Betaalbaarheid en Bijdrage aan stedelijke ontwikkeling.

-Faciliteer de makers zelf

Buiten SKAR om zijn er geen mogelijkheden voor kunstenaars en creatieven om zelf

(gemeentelijke) panden collectief te ontwikkelen en te beheren. Faciliteer in het beleid ruimte voor zelfbeheer en kunstenaarsinitiatieven en kijk naar hoe je andere aanbieders/opties in de stad als gemeente verder kan ondersteunen en faciliteren.

-Verbeter de situatie met leegstandsbeheer

Werkruimte via Leegstandsbeheer geeft weinig zekerheid, geen rechten, veel verhuizingen, veel slechte ervaringen. Sluit een contract af met een leegstandsbeheerder met meer oog voor de creatieve onderhuurders.

-Betrek ruimte voor creativiteit bij de stedelijke ontwikkelingen. Voorkom dat er na een gebiedsontwikkeling geen plek is voor kunst en cultuur in het gebied.

- Sluit meer aan op ander beleid. Zorg voor meer inclusiviteit, meer samenwerking (met cultuurscouts bijv.), maar ook meer inzet op gebiedsontwikkeling en economie.

Samenvattend

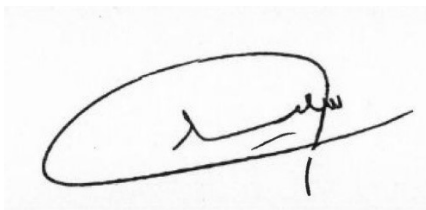
Uit de evaluatie van Kwink blijkt dat het Atelier- en Broedplaatsenbeleid 2017-2021 veel heeft opgeleverd. Er is een groot aantal nieuwe ruimten gerealiseerd, de toename van het aantal ruimten dat SKAR beheerd is 77%. Er zijn plekken voor jonge makers bijgekomen. Er is sprake van meer spreiding over de stad. Dat is allemaal goed nieuws en daar mag ook aandacht voor zijn. Dat neemt niet weg dat er ook zorgen voor de toekomst zijn. De vraag is of er voldoende werkruimte blijft bestaan in de toekomst. Er verdwijnen namelijk ook veel plekken door herontwikkeling of verkoop van panden. De aanbevelingen van de leden van de klankbordgroep geven daar suggesties voor. Daar wil ik op in gaan in een nieuw atelier- en broedplaatsenbeleid.

Vervolg

Ik nodig uw commissie uit om prioriteiten en/of aandachtspunten mee te geven voor volgend beleid. Die input neem ik - samen met de aanbevelingen van de klankbordgroep - mee om met een voorstel komen voor een nieuwe versie van het Atelier- en Broedplaatsenbeleid 2022-2026.

Tot slot wijs ik u graag op het Groot Rotterdams Atelierweekend dat plaatsvindt op 25 en 26 september. Met ruim vierhonderdvijftig kunstenaars verspreid over meer dan vijftig locaties is er voor elke Rotterdammer een atelier in eigen buurt te bezoeken. Voor meer informatie kunt u terecht op www.grootrotterdamsatelierweekend.nl.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'S' followed by 'Kasmi'.

Said Kasmi
Wethouder Onderwijs, Cultuur en Toerisme

Bijlagen:

- evaluatie Atelier- en Broedplaatsenbeleid, Kwink
- infographic
- overzicht gerealiseerde ateliers en broedplaatsen sinds 2017